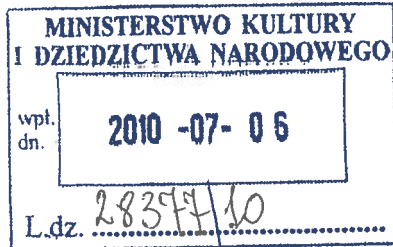

Warszawa, 30.06.2010 r.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Prawny
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

P. M. Ojdo
7.07 Skum

Stanowisko**Związku Importerów i Producentów Sprzętu Elektronicznego**
i Elektrycznego branży RTV i IT
w sprawie przyszłości wspólnotowego prawa autorskiego

Stanowisko Piotrusz

W odpowiedzi na ogłoszenie przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego konsultacji społecznych mających na celu zebranie opinii zainteresowanych podmiotów dotyczących przyszłości europejskiego prawa autorskiego Związek Importerów i Producentów Sprzętu Elektronicznego i Elektrycznego Branży RTV i IT (zwany dalej ZIPSEE) pragnie przedstawić poniższe stanowisko.

Wstęp

ZIPSEE, reprezentując interesy podmiotów zobowiązanych do wnoszenia opłat od urządzeń i czystych nośników jest w szczególności zainteresowane przepisami regulującymi wskazane kwestie. Opłaty te mają stanowić, zgodnie z art. 5.2 (b) Dyrektywy o prawie autorskim w społeczeństwie informacyjnym twórcy uprawnieni są do otrzymywania tzw. „godziwej rekompensaty” z tytułu dozwolonego użytku osobistego. Przepisy Dyrektywy znajdują swoje odzwierciedlenie w przepisach polskiej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Zdaniem ZIPSEE przepisy te, na poziomie wspólnotowym, a w dalszej kolejności w polskim porządku prawnym, powinny ulec zmianie, tak aby zapewnić większą pewność prawną zarówno dla podmiotów uprawnionych, dla konsumentów jak i dla przedsiębiorców zobowiązanych do wnoszenia opłat.

Każdy z krajów członkowskich Unii Europejskiej może dokonać implementacji Dyrektywy w sposób przez siebie uznany za właściwy. W konsekwencji w każdym z państw członkowskich kwestie dozwolonego użytku, a w dalszej konsekwencji obowiązek do wnoszenia opłat uregulowany jest odmiennie.

W ocenie ZIPSEE przepisy wspólnotowe powinny w sposób jasny i precyzyjny określać zakres dozwolonego użytku prywatnego, tak aby konsumenci w całej Europie mieli równe prawa w zakresie kopiowania na własny użytek chronionych utworów.

Opłaty od urzędzeń i nośników a cyfrowa rzeczywistość

System opłat od urzędzeń i czystych nośników, stanowiących godziwą rekompensatę dla twórców za dopuszczenie kopiowania w ramach dozwolonego użytku prywatnego jest systemem przestarzałym pochodzącym ze świata analogowego. Zdaniem ZIPSEE nie przystaje on do świata cyfrowego. Dlatego **też system opłat od urzędzeń i czystych nośników powinien być zniesiony na poziomie wspólnotowym**. System taki jest bowiem niepotrzebny. Dostępne dziś narzędzia informatyczne pozwalają wprowadzenie bezpośredniego licencjonowania utworów i praw pokrewnych.

Bezpośrednie licencjonowanie jest systemem sprawiedliwym i uczciwym. Ponadto jest w pełni skuteczne i co bardzo istotne, dużo tańsze oraz bardziej efektywne niż dotychczas obowiązujący system opłat. Przede wszystkim wynagrodzenie trafia faktycznie do podmiotu uprawnionego. Warto w tym miejscu na marginesie wskazać z jak wielkimi problemami stykają się niektóre organizacje zbiorowego zarządzania usiłujące dokonać repartycji indywidualnej zebranych środków.

Jak wspomniano wyżej licencjonowanie bezpośrednio jest dużo bardziej efektywne kosztowo niż system poboru opłat. Eliminuje bowiem koszty ponoszone przez importerów i producentów sprzętu związane z czynnościami koniecznymi do dokonania opłat, ale przede wszystkim eliminuje koszty wynikające z pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania. Chodzi tu zarówno o koszty tzw. inkasa, a więc poboru opłat, jak i repartycji – podziału środków należnych poszczególnym uprawnionym.

Dozwolony użytek prywatny

Jeśli jednak system opłat od urządzeń i czystych nośników miałby być utrzymany, to wymaga on wielu zmian i modyfikacji.

Rozpocząć należałoby od precyzyjnego określenia zakresu dozwolonego użytku, który może, wzorem ustawodawstw niektórych z państw członkowskich, przybrać formę określenia maksymalnej ilości kopii, jakie można by wykonać. Wydaje się jednak, że lepszym rozwiązaniem byłoby **uzależnienie możliwości kopiowania utworów w ramach dozwolonego użytku od celu i przeznaczenia w jakim się to robi**. W szczególności należałoby uzależnić możliwość kopiowania w ramach dozwolonego użytku od tego czy zamiarem jest dalsze rozpowszechnianie utworu, dzielenie się nim z innymi, czy też jego eksploatacja na różnych urządzeniach ale przez osobę która nabyła do niego prawa i która korzystając z dozwolonego użytku osobistego dokonuje jej powielenia.

W ocenie ZIPSEE nacisk na zwiększanie opłat od urządzeń i czystych nośników jest częstokroć spowodowany rosnącym poziomem piractwa. Trzeba więc przypomnieć, że opłaty, o których tu piszemy nie stanowią rekompensaty za kradzież utworów. Jednocześnie uprawniony jest pogląd, że utrzymywanie systemu opłat od urządzeń i czystych nośników, zamiast zastąpienia go systemem indywidualnego licencjonowania, przyczynia się do zwiększenia poziomu piractwa. Słabo wyedukowani konsumenci, dowiadując się że wnieśli opłaty prawno autorskie kupując np. czystą płytę DVD są niejednokrotnie przekonani, że uprawnia ich to do dowolnego kopiowania chronionych utworów. Dlatego warto podkreślić byłoby w nowej regulacji, **że kopiowanie utworów pochodzących z nielegalnych źródeł, bez względu jak dany utwór został pozyskany, nie jest kopiowaniem w ramach dozwolonego użytku i jako takie nie może podlegać wyjątkowi**.

Konieczne jest również podejmowanie akcji informacyjnych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości prawnoautorskiej u konsumentów.

Godziwa rekompensata

W opinii ZIPSEE należy zharmonizować na poziomie wspólnotowym kwestie godziwej rekompensaty.

Przede wszystkim należy stwierdzić, że „godziwość” rekompensaty ma dwa wymiary – pierwszy to kwestia jej wysokości należnej dla autorów, którzy z racji istnienia dozwolonego użytku doznają uszczerbku w swych dochodach.

Jednak istnieje też drugi wymiar dotyczący „godziwości” rekompensaty, a mianowicie **godziwości źródeł tej rekompensaty - sprawiedliwości w określeniu katalogu urządzeń i czystych nośników od których opłata jest pobierana.**

W tym kontekście konieczne wydaje się stwierdzenie, które co prawda jest oczywiste i znajduje podstawy w prawie wspólnotowym (i krajowym), ale mimo to jest czasem podważane, że **urządzenia wielofunkcyjne** (takie jak komputery czy wielofunkcyjne telefony komórkowe) posiadają bardzo wiele funkcji innych niż te, które służą do realizacji wyjątku dozwolonego użytku prywatnego.

W związku z tym nie można z góry zakładać, że urządzenia ta są używane do dokonywania kopiowania w ramach dozwolonego użytku prywatnego i tym samym muszą być od nich wnoszone opłaty przez ich importerów i producentów. Opłaty pobierane od urządzeń, które tylko teoretycznie, i to w marginalnym zakresie, są używane wykorzystywane do powielania utworów w ramach dozwolonego użytku prywatnego nie może być postrzegane jako godziwa rekompensata bo godziwe nie są. Podobnie dotyczy to urządzeń i czystych nośników przeznaczonych do użytku profesjonalnego. Również tego typu urządzenia i czyste nośniki nie powinny być objęte opłatami.

Zasada jednokrotności wniesienia opłaty

Wydaje się również koniecznym przyjęcie zasady, zgodnie z którą wprowadzenie urządzenia lub czystego nośnika na terytorium jednego kraju i odprowadzenie w nim opłat zwalnia od wnoszenia opłat w kolejnych krajach wspólnoty przypadku wspólnotowego nabycia towarów. Co prawda niektóre krajowe systemy prawne przewidują w takiej sytuacji zwrot opłat, to jednak system ten nie jest powszechny i nie funkcjonuje prawidłowo.

Informowanie konsumentów

Kolejny postulat dotyczy wprowadzenie obowiązku informowania konsumentów, przynajmniej w punktach sprzedaży, o fakcie pobierania opłat od urządzeń i czystych nośników oraz o ich wysokości. Miałoby to z jednej strony istotny skutek informacyjny. Konsument, w ślad za informacją o samych opłatach, mogliby się dowiadywać o zakres ich praw wynikających z dozwolonego użytku prywatnego. Z drugiej strony wprowadzenie obowiązku informacyjnego przyczynić by się mogło do ograniczenia szarej strefy i tym samym wyrównania warunków konkurencyjnych.

Zakończenie

ZIPSEE opowiada się za jak najdalej idącą harmonizacją prawa autorskiego na poziomie wspólnotowym. Należy zerwać z zasadą terytorialności, która panuje w obszarze rynku praw autorskich, a która czyni ten rynek ostatnią bodaj niezharmonizowaną dziedziną rynku.

ZIPSEE opowiada się za wprowadzaniem jasnych i przejrzystych rozwiązań, które zapewnią równość konkurencyjną przedsiębiorców zarówno w odniesieniu do rynku krajowego jak i wspólnotowego. Przy pełnym poszanowaniu praw autorskich i pokrewnych należy zadbać o pozycje prawną konsumentów, którzy powinni mieć jasne i równe prawa, bez względu na miejsce zamieszkania w ramach Unii Europejskiej.

ZIPSEE jest gotowe dalej uczestniczyć w dyskusji i wypracowaniu polskiego stanowisk wobec zmian w europejskim prawie autorskim.

Tomasz Partyka

Dyrektor ZIPSEE